

Gebieden met urgentie: in 2016 opgelost

Gedeputeerde Spierings positief over voortgang

Hoewel Ulicoten het enige urgentiegebied is dat een oplossing heeft gevonden, verwacht GS van Brabant **dit jaar in alle urgentiegebieden een convenant.**

DOOR het in 2014 aanwijzen van urgentiegebieden wilde de provincie Noord-Brabant plekken met een hoge geur- of fijnstofbelasting aanpakken door in dialoog te gaan met partijen. Een goede aanpak, zo vindt gedeputeerde Anne-Marie Spierings (agrarische ontwikkeling). Dit blijkt uit het begin januari gesloten convenant in Ulicoten. Dat heeft bewezen dat omwonenden, boeren en de overheid samen oplossingen weten te bedenken voor overlast in de intensieve veehouderij.

Behalve geur en/of fijnstof in de urgentiegebieden speelt ook de beleving van omwonenden een rol. Een urgentieteam helpt bij het zoeken naar een oplossing. Het team is breed samengesteld uit betrokken partijen uit de provincie.

Lange lijst van urgentiegebieden

Na een inventarisatie bleken zeventig gebieden,

vooral in Oost-Brabant, urgentiegebied te zijn. Zo'n 50 zijn via vrij kleine ingrepen op te lossen. Volgens Herman Litjens, namens ZLTO lid van het urgentieteam, gaat het daarbij om bijvoorbeeld de installatie van een luchtwasser, het verplaatsen van een inrit of het in overleg afspreken op welke uren laden en lossen kan plaatsvinden. Circa twintig urgentiegebieden zijn complexer. Problemen daar zijn waarschijnlijk niet op te lossen zonder bedrijfsbeëindiging en/of bedrijfsverplaatsingen. Ook Ulicoten hoorde bij een van de complexere urgentiegebieden.

Ulicoten is trouwens niet op het conto van het urgentieteam te schrijven. De dialoog daar begon al voor het systeem van urgentiegebieden bestond. DLV-adviseur Erica Bijl heeft in Ulicoten gezorgd voor een positieve afronding van de dialoog in een convenant. Dat de lijst met urgentiegebieden zo lang is, valt voor haar wel te verklaren. Bijl: "Te- ➔

Definitie van een urgentiegebied

Om in 2020 geen overbelaste situaties meer te hebben die het gevolg zijn van de veehouderij, heeft Noord-Brabant het fenomeen urgentiegebieden gedefinieerd.

Urgentiegebieden hebben een of meer overbelaste situaties als gevolg van onder meer een te hoge belasting met geur en/of fijnstof. Daarnaast spelen de beleving bij de omwonenden van het leefklimaat en de gezondheidsrisico's een grote rol bij de totstandkoming van de bepaling van urgentiegebieden.

Ook als omwonenden niet klagen over overlast, kan een gebied urgentiegebied zijn, omdat de normen worden overschreden.

Gemeenten wijzen urgentiegebieden aan in overleg met de bewoners, of gaan aan de slag zonder aanwijzing. De omvang van een urgentiegebied wordt lokaal bepaald; het kan gemeentegrensoverschrijdend zijn. Via een dialoog met alle betrokkenen onder begeleiding van het urgentieteam wordt een oplossing gezocht.

De vleeskuiken- en kalverhouderij van familie Adams ligt dicht tegen de woonkern van Ulicoten aan. Door het convenant zal Adams als enige van de drie geplande bedrijven naar het LOG Ulicoten gaan. FOTO: PETER ROEK

rugkijkend op de situatie in Ulicoten is mijn conclusie dat dit alles het gevolg is van beleid waarin onvoldoende rekening is gehouden met de verschillende functies die bij elkaar geplaatst zijn in het buitengebied. Daar komen de bestuurders nu achter, er is veel aandacht nodig voor de inpassing.”

Op concrete successen kan het urgentieteam nog niet bogen, althans niet naar buiten toe. Anne-Marie Spierings: “Veel kunnen we daar nu niet over zeggen, die processen liggen heel gevoelig. Een aantal staat op het punt van afronding, maar we komen er pas mee naar buiten als partijen eruit zijn.”

Urgentieteam op 62 plekken actief

Het urgentieteam is op 62 plekken in 23 gemeentes actief met begeleiding. In 21 gevallen adviserend, in zestien situaties zorgt het urgentieteam voor de gespreksleiding en in 25 gevallen voor het oplossen van knelpunten en procesbegeleiding. Van de 62 begeleidde urgentiegebieden zitten 28 in een dialoof fase, bij 22 wordt op dit moment een verbeterplan opgesteld, in drie gevallen is dat verbeterplan al gereed.

Leider van het urgentieteam Hans van Dommelen heeft voor 45 urgentiegebieden duidelijk in welke hoek de oplossing moet worden gezocht. Namelijk: in 17 gevallen gaat het om goede communicatie en gedrag, in zeven gevallen is een grote aanpassing van het bedrijf noodzakelijk en in 21 situaties is een bedrijfsbeëindiging of -verplaatsing nodig.

Zeker deze laatste gevallen zullen niet zonder financiële bijdragen opgelost kunnen worden.

Voldoende geld voor knelpunten

Volgens Bijl van DLV was de oplossing in Ulicoten voor een ‘koopje’ geregeld. Met € 1,3 miljoen is de situatie aldaar opgelost, inclusief een bedrijfsbeëindiging en de vestiging van een van de bedrijven buiten het LOG Ulicoten.

Gedeputeerde Spierings denkt dat het financieel mogelijk is in de twintig complexere urgentiegebieden tot een goede oplossing te komen. “Als alle urgentiegebieden zo ingewikkeld zouden zijn als Ulicoten, dan zou het een probleem worden, maar dat is gelukkig niet zo. In de meeste gevallen gaat het

FOTO: PENN COMMUNICATIE

Bij het merendeel van de ongeveer zeventig urgentiegebieden zijn de problemen relatief gemakkelijk op te lossen, zoals met een luchtwasser of met het verplaatsen van een inrit.

om relatief kleine dingen, zoals het maken van goede afspraken. Het grote geld gaat zitten in bedrijfsverplaatsingen of -beëindigingen.” Spierings is positief: “We denken dat de problematiek rond urgentiegebieden dit jaar opgelost kan zijn. Er komen binnenkort meer bijeenkomsten zoals die in Ulicoten zijn gehouden.”

Grenzen aan de dialoog

Litjens is minder positief gestemd dan Spierings. Het urgentieteam-lid denkt niet dat alles is op te lossen

met een dialoog. “Een omgevingsdialoog is eigenlijk niet meer dan normaal; gewoon fatsoenlijk omgaan met je burens. Maar er zit een grens aan. Als op 100 meter van je huis een grote stal gebouwd wordt, snap ik dat mensen daar niet blij van worden. Soms zien we als urgentieteam problemen die diepgeworteld zijn en waar een dialoog niet meer helpt. Dan staan ook wij machteloos. We kunnen alleen wat betekenen als beide partijen dat ook willen. Als de een verplaatsing eist en de ander wil dat niet, dan kom je niet verder. Maar dat kan een paar jaar later natuurlijk weer anders zijn.”

Hoger omgevingsbewustzijn noodzakelijk

Om alle gebruikers en bewoners van het buitengebied perspectief te geven voor de toekomst is een hoger omgevingsbewustzijn nodig, stelt de gedeputeerde. “Het buitengebied was vroeger uitsluitend agrarisch in gebruik. Nu wonen er steeds meer mensen, waardoor er ook steeds meer mensen zijn die overlast kunnen ervaren. Daarom mag het omgevingsbewustzijn van boeren wel wat omhoog. Er zijn er nog te veel die ervan uitgaan dat ze recht op produceren hebben en dus ook het recht hebben om ammoniak, fijnstof en stank uit te stoten. Het is vaak het met oogkleppen op gericht zijn op het eigen bedrijf.”

Litjens erkent die noodzaak van een groter omgevingsbewustzijn bij boeren, maar wil wel aangeven dat dat ook geldt voor burgers en andere ondernemers in het buitengebied. Partijen moeten openstaan voor elkaar en de veehouderij moet een bedrijfstak worden die niet stinkt of fijnstof uitstoot en waar het dieren-

Ulicoten fungeert als rolmodel

Gedeputeerde Staten van Brabant ziet het convenant van Ulicoten als voorbeeld hoe boeren, burgers en overheid problematische situaties tussen veehouderijen en omwonenden kunnen oplossen.

Gedeputeerde Anne-Marie Spierings ziet het als een bewijs dat de ingezette aanpak van urgentieteams de goede is.

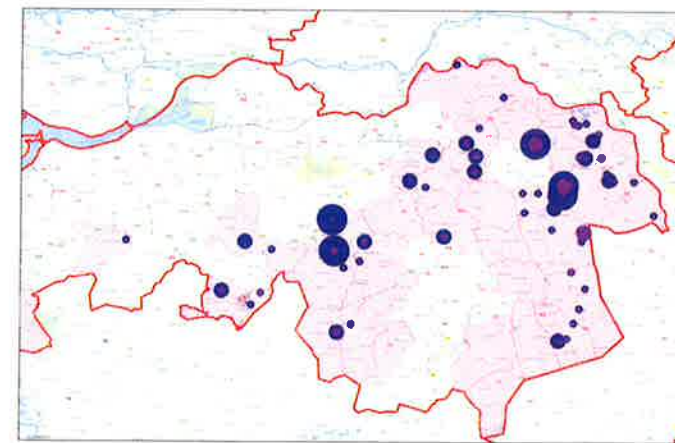
Tien jaar onenigheid tussen drie intensieve veehouderijen en omwonenden is voorafgegaan aan het convenant. Na jarenlange juridische procedures is de strijdbijl in 2016 definitief begraven.

Dat het in Ulicoten zo uit de hand kon lopen, heeft volgens Erica Bijl – die als adviseur van DLV partijen bijna twee jaar heeft begeleid – alles te

maken met een gebrek aan communicatie. Bijl: “Het is de bewoners van het gebied overkomen: ineens werd hun woonwerk omgeving een LOG en zouden er drie grote intensieve veehouderijen komen. Zonder enig overleg, als een voldongen feit. Had je iedereen uit het gebied een brief gestuurd met daarin het plan om het aan te wijzen als LOG-gebied dan was er ook wel weerstand gekomen, maar had je wel in gesprek gekund. Nu is die fase helemaal overgeslagen en was het gelijk strijd. Een van de omwonenden, Sonja Borsboom, begon door deze ‘overval’ het burgerinitiatief Megastallen Nee. Daar is ze ook in geslaagd, het beleid is omgegooid. Zij heeft bewustwording gebracht.”

Onder begeleiding van Erica Bijl kwamen partijen langzaam weer met elkaar in gesprek en ontstond toch de bereidheid om er samen uit te komen. Zeker 200 individuele en gezamenlijke gesprekken waren ervoor nodig om een oplossing te vinden waar iedereen achter stond.

Van de drie geplande intensieve veehouderijen in het gebied vestigde zich uiteindelijk maar één bedrijf op die locatie. Een tweede bedrijf was bereid het bedrijf voort te zetten op een vrijgekomen bestaande locatie in de aangrenzende gemeente Alphen-Chaam. Het derde bedrijf heeft besloten te stoppen met de plannen in het LOG. De oplossing voor Ulicoten heeft uiteindelijk € 1,3 miljoen gekost.

De urgentiegebieden in Brabant. De grote cirkel links onderin is het enige complexe urgentiegebied dat is opgelost, Ulicoten. Gedeputeerde Spierings verwacht dit jaar de overige geregeld te hebben.

Een twintigtal complexe urgentiegebieden

Er zijn zeventig gebieden in Brabant aangewezen als urgentiegebied. Het zijn plekken waar overlast van geur en stof kan zijn als gevolg van intensieve veehouderij. De meeste zijn redelijk simpel op te lossen. Circa twintig gevallen zijn complexer. Een paar voorbeelden:

Aarle-Rixtel: Een boer die wil bouwen en daarvoor op aanwijzing van de overheid naar een ander gebied moet verplaatsen. Op die locatie loopt hij tegen veel weerstand aan van een omwonende en andere ondernemers. **Gilze en Rijen:** Een vijftal intensieve bedrijven die erg dicht op de kern van

Gilze liggen. Het plan was de grootste overbelasters uit het gebied te plaatsen. De financiering daarvan zou komen uit woningbouw, maar door de economische malaise vond dat geen doorgang. Het gevolg is dat de geplande uitplaatsingen daardoor niet doorgingen. Hiervan is het dorp min of meer de

dupe, want de productie gaat door. In de nabijheid van de bedrijven ligt ook een verzorgingshuis. **Heusden:** Hier liggen meerdere functies dicht op elkaar. Er is recreatie en er is een ondernemer die een groot plan met 1.400 koeien wil realiseren. Daarnaast zijn er ondernemers die dicht bij

de kern zitten en geuroverlast veroorzaken. **Bladel:** Overbelaste geursituatie. Tien verschillende ondernemers in drie deelgebieden, burgers klagen nauwelijks. Wel is er op papier een te grote belasting op de woningen. Gemeente doet nu onderzoek naar een oplossing.